

Veselības ministrija

Pārtikas produktu sastāva uzlabošana jeb reformulācija

Lāsma Piķele

vecākā eksperte

Sabiedrības veselības departaments

Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļa

16.10.2019.

Veselības ministrija

Pārtikas produktu sastāva uzlabošanas aktualitāte

- **Pasaules Veselības organizācijas Eiropas Pārtikas un uztura plānā 2015.-2020.gadam**, kā pirmā prioritāte veselīga uztura veicināšanai ir veselīgas pārtikas pieejamības nodrošināšana iedzīvotājiem, tostarp pārtikas produktu sastāva uzlabošana.
- Viena no Eiropas Komisijas *Augsta līmeņa darba grupas par uzturu un fiziskajām prioritātēm 2019.gadā* ir turpināt **dalībvalstu iesāktu darbu pie pārtikas produktu sastāva uzlabošanas**, kā arī kopīgās rīcības projekta īstenošana pārtikas produktu sastāva uzlabošanai Eiropas valstīs.
- Viens no uzdevumiem veselīga uztura paradumu veicināšanai iedzīvotājiem *Sabiedrības veselības pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam* ir izvērtēt iespēju noteikt samazināta iepakojuma (tilpumu, masu) prasības pārtikas produktiem ar augstu sāls, pievienotā cukura un tauku saturu.

Veselības ministrija

Izvirzītie mērķi pārtikas produktu sastāva uzlabošanai jeb reformulācijai

- **Dalībvalstis tiek aicinātas veikt pārtikas produktu reformulāciju, samazinot piesātināto tauku, t.sk. transtaukskābju, sāls un cukura daudzumu, kā arī samazināt pārtikas produkta enerģētisko vērtību un produkta iepakojuma izmēru.**
- Ir noteikti šādi mērķi:
  - **vismaz par 16% samazināt pievienotā sāls daudzumu produktos pirmajos četros gados (sākot no 2008.g.), turpinot samazināt sāls daudzumu katru gadu vēl par 4%;**
  - **vismaz par 5% samazināt piesātināto taukskābju daudzumu pārtikas produktos pirmo četru gadu laikā (sākot no 2010.g.), bet līdz 2020.gadam vēl par 5%;**
  - **vismaz par 10% samazināt pievienotā cukura daudzumu (līdz 2020.g.) produktos, t.sk. paredzot iespēju samazināt cukura daudzumu līdz produktu grupā viszemākajam daudzumam vai samazināt vienas porcijas lielumu.**

Survey on Members States'
Implementation of the
**EU Salt Reduction
Framework**

Veselības ministrija

Piemēri līdz šim veiktām iniciatīvām pārtikas produktu sastāva uzlabošanai (I)

- Atbilstoši grozījumiem Ministru kabineta 2012.gada 13.marta noteikumos Nr.172 «*Noteikumi par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem*» **pārtikas ražotāji veica atsevišķu pārtikas produktu sastāva uzlabošanu, piemēram,**

- ✓ piena produkti ar samazinātu pievienotā cukura daudzumu;
- ✓ gaļas produkti ar zemāku pievienotā sāls daudzumu un augstāku gaļas procentu.

- Atbilstoši Ministru kabineta 2016.gada 17.maija noteikumiem «*Noteikumi par maksimāli pieļaujamo transtaukskābju daudzumu pārtikas produktos*», **noteikts maksimāli pieļaujamais transtaukskābju daudzums pārtikas produktos, kas ražoti Latvijā, ievesti no citām ES dalībvalstīm un EEZ valstīm vai trešajām valstīm un paredzēti izplatīšanai Latvijā.**

Veselības ministrija

Piemēri līdz šim veiktām iniciatīvām pārtikas produktu sastāva uzlabošanai (II)

- 2014.gadā Veselības ministrija sadarbībā ar Slimību profilakses un kontroles centru un Pasaules Veselības organizācijas pārstāvniecību Latvijā rīkoja divu dienu semināru **„Sāls un trans-taukskābju daudzuma samazināšana pārtikas produktos – iespējamie risinājumi un stratēģijas”**.
- 2017.gadā Veselības ministrija sadarbībā ar Pasaules Veselības organizācijas Eiropas Reģionālā biroju organizēja **semināru par pārtikas produktu sastāva uzlabošanu, vēršot uzmanību uz piesātināto tauku, pievienotā sāls un cukura daudzuma samazināšanu.**

Veselības ministrija

Citu valstu aktivitātes pārtikas produktu sastāva uzlabošanā

Lielbritānijā: noslēgta vienošanās, kuras mērķis ir līdz 2020.gadam samazināt par 20% cukura daudzumu 9 pārtikas produktu grupās, ko visvairāk uzturā lieto bērni, tostarp jogurtos, brokastu pārslās, miltu konditorejas izstrādājumos u.c.

Nīderlandē: noslēgta vienošanās uzlabot iedzīvotāju uztura paradumus līdz 2020.gadam - samazinot sāls lietošanu līdz 6 g dienā, samazinot piesātināto tauku daudzumu uzturā līdz 10% no dienā uzņemtās enerģijas, kā arī samazinot enerģijas, cukura, tauku un porciju lielumu, vienlaikus palielinot augļu un dārzeņu lietošanu uzturā.

Lietuvā: noslēgta vienošanās par pārtikas produktu sastāva uzlabošanu, paredzot samazināt pārtikas produktos pievienotā sāls vai cukura daudzumu, vai piesātinātos taukus, kā arī samazināt porciju lielumu. Sasniedzamos mērķus un termiņus uzņēmumi izvēlas individuāli.

- Ir ieviesta pārtikas marķēšanas shēma «*The Nordic Keyhole scheme*».

Veselības ministrija

Lietuvas pieredze pārtikas produktu sastāva uzlabošanā

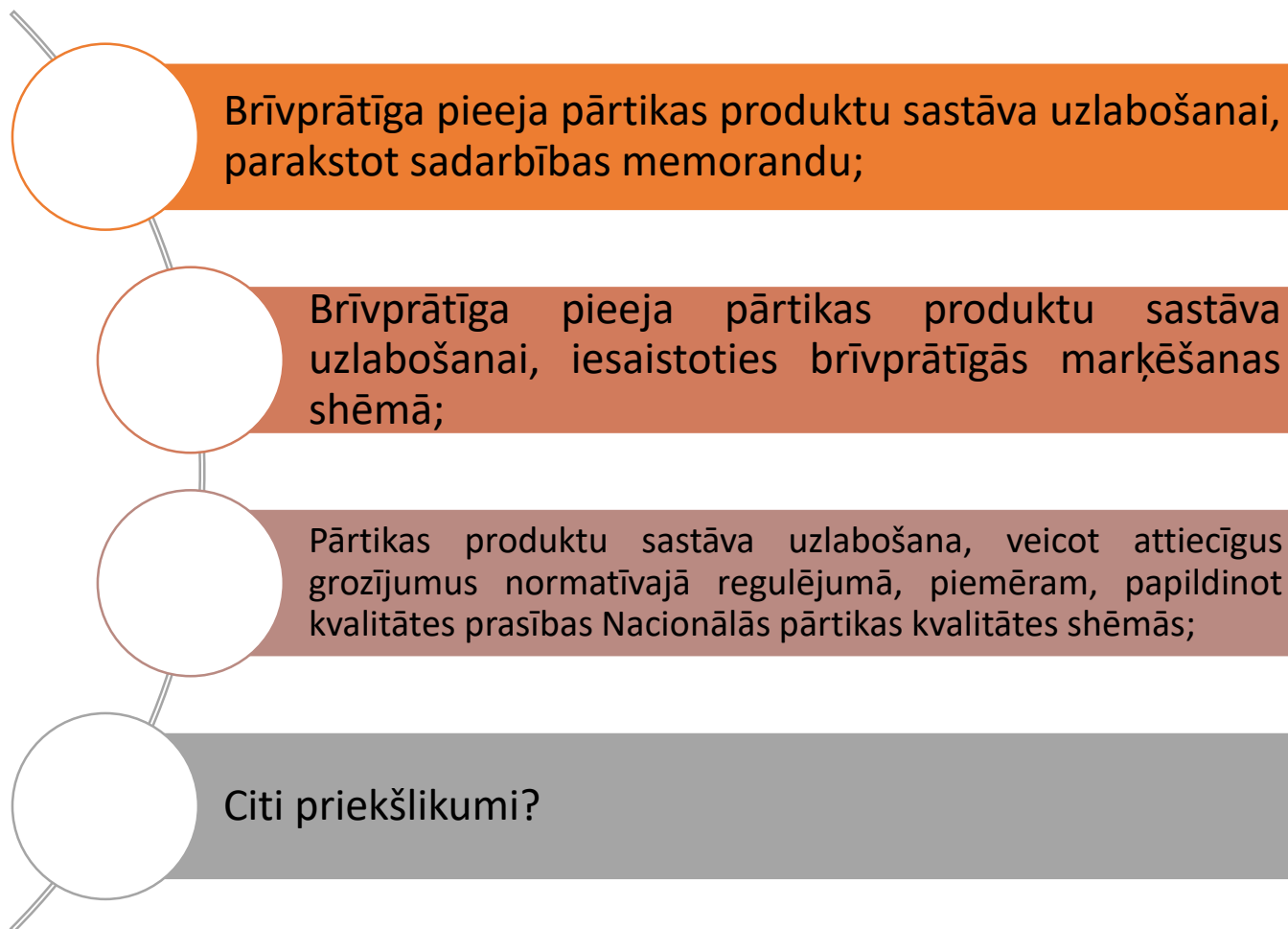
- 2017.gada nogalē Lietuvas Veselības ministrija izstrādāja vienošanos par pārtikas produktu sastāva uzlabošanu, aicinot pārtikas ražotājus un to pārstāvētās asociācijas iesaistīties iniciatīvā.

Piemēri pārtikas ražotāju iniciatīvai Lietuvā:

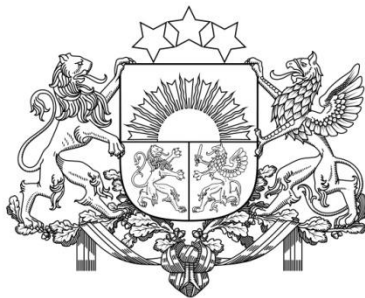
- **Coca-Cola Lietuva un Coca-Cola Baltija** plānoja samazināt cukura daudzumu dzērienos par 15% (līdz 2020.g.);
- **Fazer Lietuva** plānoja samazināt maizē sāls daudzumu par 10% un par 5% cukura daudzumu (līdz 2020.g.);
- **Malsena Plus** – plānoja samazināt auzu pārslu putrā sāls daudzumu par 15% un par 30% cukura daudzumu (līdz 2018.g. I ceturksnim);
- **Nestle Baltics** –plānoja produktos samazināt par 5% cukura daudzumu, par 10% sāls daudzumu un par 10% tauku daudzumu (līdz 2020.g.);
- **Orkla Foods Lithuania** – plānoja graudaugu pārslas, gatavās putras un graudaugu batoniņus ražot bez pievienotā cukura, bet kecupam par 30% samazināt cukura daudzumu un par 35% sāls daudzumu (līdz 2018.g. IV ceturksnim);
- **Rūta** – plānoja ražot dažus saldumus un zemesriekstu sviestu bez pievienotā cukura un taukiem, kā arī ražot produktus mazākās porcijās.

Priekšlikumi diskusijai par nākamo soļu veikšanu pārtikas produktu sastāva uzlabošanai:

Veselības ministrija

Paldies par uzmanību!

16.10.2019.